

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
közbenső ítélete**

Az ügy száma: Kfv.III.45.044/2024/4.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Katalin a tanács elnöke

Dr. Bérces Nóra előadó bíró

Dr. Kovács András bíró

Dr. Sugár Tamás bíró

Dr. Ujhelyi-Gyurán Ildikó bíró

A felperes: felperes neve
(felperes címe)

Az alperes: ... Vármegyei Rendőr-főkapitányság
(alperes címe)

Az alperes képviselője: dr. Petrik-Somogyi Helga és
dr. Gyurcsy Franciska kamarai jogtanácsos

A per tárgya: munkáltatói kártérítés megfizetése iránt indított közszolgálati jogvita

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: az alperes

A felülvizsgálattal támadott jogerős határozatot hozó bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 1.Kf.700.194/2023/9. számú ítélete

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma: Szegedi Törvényszék
103.K.701.402/2020/69. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Ítéltábla 1.Kf.700.194/2023/9. számú ítéletét a jogalap tekintetében hatályában fenntartja, ezt meghaladóan hatályon kívül helyezi és a másodfokú bíróságot a felperes követelésének összezszerősége vonatkozásában új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítja.

A felülvizsgálati eljárás illetékét 151.097 (százötvenegyezer-kilencvenhét) forintban, az alperes felülvizsgálati eljárási költségét 75.000 (hetvenötezer) forintban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen további perorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 1996. augusztus 16-ától állt hivatásos szolgálati jogviszonyban az alperessel, melynek keretén belül 2008. január 1-jétől a ... Határrendészeti Kirendeltségen határrendész beosztásban teljesített szolgálatot. A Nemzeti Védelmi Szolgálat (a továbbiakban: NVSZ) 2015. február 10-én korrupció gyanúja miatt megbízhatósági eljárást folytatott, amelynek eredményeként a felperes ellen feljelentést tett. A nyomozás során eljáró – az alperessel szolgálati viszonyban álló – rendőrök a felperessel szemben motozás kényszerintézkedést alkalmaztak. A hivatali vesztegetés elfogadása bűncselekmény elkövetésének vádja alól utóbb a Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa a felperest bizonyítottság hiányában felmentette, a lefolytatott eljárás hatására azonban a felperes 2011. február 27-től 2016. február 19-ig pszichiátriai és gyógyszeres kezelés alatt állt.

[2] A felperes 2016. május 1-jétől a Szegedi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Járőr- és Szolgálati Alosztály állományába került, ahol járőr, gépjárművezető beosztásban teljesített szolgálatot. 2017. március 30-án, amikor sportcélú munkaidő-kedvezményének igénybevétele címén gyermekeknek tartott aikido edzést, a felperest az alperes több szülő és gyermek jelenlétében ellenőrizte. A felperes ezt megalázó helyzetként értékelte, és ismételten jelentkeztek nála a szorongásos panaszok, ami miatt 2017. április 12-től poszttraumás stressz-zavar okán újból pszichiátriai kezelés alá került.

[3] A felperes tartós szolgálatképtelenséggel járó fizikai és pszichés megbetegedéseire tekintettel betegségének szolgálati kötelezésekkel összefüggő jellegének vizsgálatát kezdeményezte. A Belügyminisztérium Rendvédelmi Szerve első- és másodfokú felülvizsgáló orvosi bizottságai (a továbbiakban: FÜV bizottságok) szakvéleményükben a felperes megbetegedésének foglalkozási eredetét nem valószínűsítették, ezért azt állapították meg, hogy a felperes betegsége szolgálati kötelezésekkel nem összefüggő, valamint betegsége nem a szolgálat ellátása során, nem azzal összefüggésben keletkezett. A felperes keresetindítása folytán eljáró Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: SZKMB) a 109.K.27.415/2018/60. számú jogerős ítéletében megállapította, hogy a felperes pszichés megbetegedése (10%-os egészségkárosodása) a szolgálati kötelezésekkel összefüggő. A perben beszerzett igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint a felperes traumatizációját és pszichés megbetegedését a megbízhatósági eljárás során 2015. február 10-én történt munkahelyi ellenőrzés, illetve a 2017. március 30-i sportcélú munkaidő-kedvezmény igénybevétele érdekében végzett ellenőrzés eseményei váltották ki. A felperes pszichés megbetegedése és az azzal kapcsolatos pszichiátriai kezelése a munkahelyen történt pszichés traumatizációval ok-okozati összefüggésben állnak; a fizikai eredetű egészségkárosodás tekintetében azonban szolgálati eredet nem mutatható ki.

[4] Ezt követően a FÜV Bizottság a felperest egészségi állapota miatt – össz-szervezeti egészségkárosodásának 50%-os mértékét megállapítva – hivatásos szolgálatra alkalmatlannak minősítette. Mivel a belügyminiszter a felperest nem mentesítette a munkavégzési kötelezettsége alól, részére az alperes több – nem hivatásos – munkakört is felajánlott, amelynek elfogadásáról a felperes nem nyilatkozott. Erre figyelemmel a Szegedi

Rendőrkapitányság vezetője a felperes szolgálati jogviszonyát a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 82/B. § (6) bekezdésére hivatkozással 2019. július 31-i hatállyal felmentéssel megszüntette.

[5] A felperes az SZKMB 109.K.27.415/2018/60. számú jogerős ítélete alapján az alperesnél a szolgálatteljesítéssel összefüggő betegségéből eredő egészségkárosodása miatt kártérítési igényt terjesztett elő, melyet azonban az alperes elutasított. A határozat indokolása szerint a felperes a kárát nem bizonyította, jövedelmi viszonyait nem tárta fel, emellett elmulasztotta a rendvédelmi egészségkárosodási ellátásra vonatkozó törvényi lehetőség igénybe vételét, ezért nem tarthat igényt kártérítésre.

A felperes keresete és az alperes védírata

[6] A felperes keresetében elsődlegesen 2019. augusztus 1. napjától számítottan havi 175.144 forint jövedelempótló járadék, másodlagosan 5.531.400 forint egyösszegű kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Kifogásolta, hogy az alperes a szolgálati jogviszonyával összefüggésben keletkezett pszichés megbetegedéséből eredő 10%-os egészségkárosodása ellenére elutasította a kérelmét.

[7] Az alperes védíratában a kereset elutasítását kérte annak jogalapját és összecszerűségét is vitatva.

Az első- és másodfokú bíróság ítélete

[8] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 443.037 forint kártérítést és 2023. március 1. napjától minden hó 10. napjáig 88.994 forint jövedelempótló járadékot, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[9] Az elsőfokú bíróság a kártérítés iránti kereseti kérelem jogalapja körében a Hszt. 241. § (1)-(3) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta, hogy a felperes kára a szolgálati viszonyával összefüggésben keletkezett-e. Ennek során az SZKMB 109.K.27.415/2018/60. számú jogerős ítéletéből indult ki, amelyben a bíróság megállapította, hogy a felperes pszichés megbetegedése és 10%-os egészségkárosodása a szolgálati kötelezésekkel összefügg. Az elsőfokú bíróság e megállapítást ítélte dolognak fogadta el, azonban arra a kérdésre, hogy az egészségkárosodás változatlanul fennállt-e abban az időszakban is, amelyikre a felperes a kártérítési járadék megállapítását kérte, szakértőt rendelt ki. A Szegedi Tudományegyetem Igazságügyi Orvostani Intézete szakvéleményében megállapította, hogy a felperes a 2015. február 27-től 2018-ig terjedő időszakban pszichiátriai kezelés alatt állt, és azóta is folyamatos kezelésre szorul. Pszichiátriai betegségeinek hátterében a jelen per tárgyát képező sérelem, és az emiatt elhúzódó jogi eljárás áll. A korábbi szakvéleményben szereplő egészségkárosodási értékek továbbra is véleményezhetőek, és bár a felperes gyógyszeres kezelését többször módosították, az egészségi állapotában érdemi javulás nem tapasztalható. A szakvéleménnyel kapcsolatos alperesi aggályokra tekintettel az elsőfokú bíróság az igazságügyi pszichológus szakértőt és az igazságügyi orvosszakértőt személyesen meghallgatta, akik a szakvéleményükben foglaltakat fenntartották, a felperes pszichés

panaszai alapjaként továbbra is a perrel érintett konfliktust jelölve meg. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes a felperest ért kárért objektív felelősséggel tartozik.

[10] Az elsőfokú bíróság ezt követően a Hszt. 241. § (2) bekezdésében szereplő kimentési – exkulpációs – bizonyítás szabálya alapján azt vizsgálta, hogy mentesül-e az alperes a felelősség alól. Ezzel összefüggésben megállapította, hogy az alperes az erre vonatkozó állítását olyan időpontban terjesztett elő, amikor arra már nem volt jogszabályi lehetősége, tekintettel arra, hogy a védiratban nem, csupán a 47. sorszám alatti jegyzőkönyvben hivatkozott elsőként a mentesülésére, holott a kimentés alapjául előadottakról már korábban is nyilvánvalóan tudomással bírt. Amennyiben az alperes határidőben terjesztette volna elő a kimentési kifogását, az akkor sem lenne alapos, mert Magyarország Alaptörvényének (a továbbiakban: Alaptörvény) 46. cikk (1) bekezdése, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 1. § (2) bekezdése 11. és 14. pontjai, 7. § (1) bekezdés b) pontjának bd) alpontja és 10/A. § (1)-(2) bekezdése értelmében a felperessel szemben elvégzett megbízhatósági vizsgálat elrendelése és végrehajtása a rendőrség érdekkörébe és ennél fogva ellenőrzési körébe is tartozik. A perbeli nyomozást a katonai ügyész rendelte el, azonban ennek végrehajtásához az alperes mint nyomozó hatóság két munkatársát vették igénybe. A tényleges motozást, amely a felperes pszichés károsodásának kialakulásában szerepet játszott, az alperessel közszolgálati jogviszonyban álló személyek végezték el. E körben utalt a szolgálati kötelekkel összefüggést megállapító jogerős ítélet [65] és [67] bekezdéseiben foglaltakra. A kárt előidéző események sorozata ennek tükrében nem minősül az alperes ellenőrzési körén kívül esőnek, ezért az alperes a felelősség alól nem mentesülhet erre hivatkozással.

[11] A munkáltatónak a munkavállalója egészségi állapotában bekövetkezett károkért való felelősség egyes kérdéseiről szóló 1/2018. (VI. 25.) KMK vélemény (a továbbiakban: KMK vélemény) indokolását figyelembe véve – mely szerint az eset összes körülményeit vizsgálni kell, és a mentesülési feltétel fennállása csak akkor állapítható meg, ha a munkáltató bizonyítása sikeres – az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a perbeli esetben nem igazolódott sem az, hogy a kárt kizárólag a felperes okozta, sem az, hogy a kár a munkáltató részéről elháríthatatlan lett volna.

[12] Ezt követően az elsőfokú bíróság megállapította azt is, hogy a felperes a kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget annyiban, hogy a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél alkalmazható rendvédelmi egészségkárosodási ellátásról szóló 54/2016. (XII. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet) alapján a szegedi, ... és ... szervezeti egységnél ügyviteli alkalmazotti munkakör betöltésére adott jogszerű alperesi ajánlatok elfogadására nem tett nyilatkozatot.

[13] A kártérítés összegszerűségének kiszámítása során az elsőfokú bíróság a felperes eredeti beosztásához kapcsolódó jövedelméből – távolléti díjából – kiindulva kiszámította, hogy 2023. február 28-áig a felperes 16.049.912 forintot kereshetett volna. A felperes nem vitatta, hogy amennyiben a ... Rendőrkapitányságon felajánlott munkakört, illetve álláshelyet elfogadja, megkereshetett volna 14.769.000 forintot. Ezt az összeget az elsőfokú bíróság a 16.049.912 forintból levonásba helyezte, a különbözet összegét – 1.280.912 forintot – csökkentette a ... sportágban táborvezetésért kapott 120.000 forint máshonnan megtérülő jövedelemmel is, majd az így megkapott összeget – utalva az 1/2006. (V. 22.) PK vélemény II. pontjára – csökkentette 18,5% társadalombiztosítási járulékkal, melynek eredménye 946.143 forint lett. Megállapította továbbá, hogy a felperes 2020. október 28. napjától rehabilitációs ellátásban részesült, amelynek a 2023. február 28-ig megfizetett bruttó összegéből a 10%-os mértékű nyugdíjjárulékot levonta, a 15%-os mértékű személyi jövedelemadót pedig hozzáadta. Végül – tekintettel arra, hogy a felperes pszichés károsodása

30%-osra volt tehető, amelyből csak 10% minősült a szolgálati jogviszonyával összefüggő pszichés betegségnek – a rehabilitációs ellátás nettó összegének személyi jövedelemadóval növelt összege 1/3-ad részét, mindösszesen 503.106 forintot vett figyelembe. Ezt levonva a 946.143 forintból, a 2019. augusztus 1. és 2023. február 28. közötti időszakra járó kártérítési járadék lejárt összegeként a felperes javára 443.037 forintot ítelt meg. A kártérítési járadék 2023. március 1. napjától járó összegének meghatározásakor a rehabilitációs ellátás szempontjából a 2023. januártól folyósítandó 57.425 forint 1/3-ad összegét vette alapul.

[14] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a releváns peradatok alapján helytállóan állapította meg, a bizonyítékokat egyenként és összeségében helyesen értékelte. Kiemelte az SZKMB korábbi jogerős ítéletét, amely alapján megállapítható volt, hogy a felperes pszichés megbetegedésének kiváltó oka a vele szemben két alkalommal lefolytatott munkaügyi ellenőrzés volt, az egészségkárosodása tehát egyértelműen a munkahelyen történt ellenőrzésekkel hozható okozati összefüggésbe. A másodfokú bíróság valamennyi körülményt figyelembe véve úgy értékelte, hogy a kiegészített szakértői vélemény ellentmondásmentességéhez és aggálytalanságához kétség nem férhet, az elsőfokú bíróság mérlegelésének okszerűtlensége nem nyert igazolást, az alperes e körben felhozott eljárási szabálysértésekre vonatkozó kifogásai nem foghattak helyt.

[15] Az alperes kimentésére vonatkozó nyilatkozatának határidejével összefüggésben az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette, hogy jelen ügyben nem történt olyan jellegű keresetváltoztatás, amely az alperes védekezésének új irányt adhatott volna. Tekintettel azonban arra, hogy az elsőfokú bíróság a Kp. 131. § (5) bekezdésében szereplő perkoncentrációs eszközt az eljárása során nem alkalmazta, és a kimentési indokok előadására az alperes részére határidőt nem szabott, az alperes felé e körben felhívást nem intézett, a bizonyítási érdekről őt nem oktatta ki, ez okból az e körben felhozott körülményeket az alperes a tárgyalás berekesztéséig jogszerűen előadhatta. Figyelemmel ugyanakkor arra, hogy a kimentési kifogás körében tett nyilatkozatot az elsőfokú bíróság elbírált, az ügy érdemére kiható eljárásjogi szabálysértés nem történt.

[16] A másodfokú bíróság indokolása szerint sem fogadható el az alperes mentesülése körében előadott hivatkozása, mivel a motozást az alperessel jogviszonyban állók hajtották végre, mely cselekmény értelemszerűen nem eshet az alperes működési vagy ellenőrzési körén kívül. Önmagában az, hogy a felperes a kényszerintézkedéssel szemben panasszal nem élt, az alperes kárfelelősség alóli mentesülését szintén nem eredményezi, különös tekintettel arra is, hogy a kártérítési eljárás szolgálati panasz benyújtása nélkül is megindítható. A motozás megszégyenítő, megalázó jellegével kapcsolatos megállapítását az elsőfokú bíróság a felperes előadása alapján tette, mellyel azonban az ügy érdemére kiható eljárásjogi jogsértést szintén nem követett el, hiszen az alperesi magatartás jogalapjával összefüggésben nem ezen megállapításnak volt jelentősége.

[17] A másodfokú bíróság a fellebbezés anyagi jogi kifogásaihoz kapcsolódóan megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a Hszt. 241. § (1)-(2) bekezdéseit, valamint 243. § (1) bekezdés a) pontját helytállóan hívta fel, és e szabályokra figyelemmel helyesen vizsgálta az alperes által hivatkozott kimentési okot. Az alperes a fellebbezésében tévesen hivatkozott arra, hogy az elsőfokú ítélet a szubjektív (vétkességi) felelősség vizsgálatának mellőzése miatt jogszabálysértő, mivel ennek a vizsgálatnak az elvégzése az objektív felelősség fennállta miatt szükségtelen volt. Az alperes a perben nem vitatta, hogy a felperesnek az egészségkárosodása bekövetkezett, azt azonban nem bizonyította, hogy a káreseményt kizárólag a károsult elháríthatatlan magatartása idézte elő, ezért a kárfelelősség alól nem mentesülhet, függetlenül attól, hogy a károsodás bekövetkeztében vétlennek tekinthető-e vagy sem. Ezt az okfejtést erősíti a KMK vélemény, amely szerint a kárnak nem a munkáltató

magatartásával kell okozati összefüggésben állnia, a felelősség fennállásához elég az, ha a kár a munkavállalót a szolgálati viszonytal összefüggésben érte.

[18] A kereset összecszerűségét érintően ugyancsak nem állapított meg jogszabálysértést a másodfokú bíróság, tekintettel arra, hogy a jogerős ítéletben elvégzett számítás mód, számszaki műveletek helytálló eredményt tartalmaznak. Az elsőfokú bíróság a számítás lépéseit részletesen levezette, azzal szemben az alperes konkrét számítási hibákra nem hivatkozott, részletes számszaki levezetés nélkül, csak az arányosításra utalással állította, hogy az elsőfokú bíróság jogsértő módon járt el, amikor az egészségkárosodás előtti és utáni jövedelem közötti különbözet teljes egészét rá hárította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[19] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte azzal, hogy a felperest a felmerülő perköltség megfizetésére is kérte kötelezni a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 4. §-ának megfelelően. Az alperes jogszabálysértésként a Hszt. 241. § (2) bekezdését, az Rtv. 4. § (2) bekezdését, 4/A. § (1) bekezdését, 7. §-át, 7/A. §-át és 7/C. §-át, továbbá a 293/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet 1/A. § (1) bekezdését, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 29. § a) pontját, 150. § (2) bekezdését, valamint a Kp. 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 279. § (1) bekezdését jelölte meg. Anyagi jogszabálysértésként az alperes kimentésének eredménytelenségét kimondó bírósági döntésre, míg eljárási jogszabálysértésként a téves jogszabályértelmezésre és az okszerűtlen mérlegelésre hivatkozott. Ezen felül az Alaptörvény 28. cikkének, a Hszt. 244. §-ának, 248.-249. §-ainak és a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (4)-(5) bekezdésének a sérelmét is állította. Anyagi jogsértésként a kártérítés összege és a kártérítési járadék számításának helytelenségét, eljárási jogszabálysértésként a bíróság indokolási kötelezettségének a megsértését jelölte meg.

[20] Az alperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság egyrészt iratellenes megállapítások alapján, másrészt a jogszabályi rendelkezésekkel ellentétesen vonta le azt a következtetést, hogy az alperes kimentést alátámasztó érvelése megalapozatlan. A megbízhatósági vizsgálatra, valamint az annak alapján megtett büntető feljelentésre vonatkozó jogszabályi rendelkezésekből egyértelműen megállapítható, hogy az alperes alkalmazottjainak ebben az eljárásban betöltött szerepük független az alperes mint a felperes munkáltatójának a felelősségétől. Az Rtv. 4. § (2) bekezdéséből, 4/A. § (1) bekezdéséből és a megbízhatósági vizsgálatra vonatkozó kormányrendelet megjelölt szabályaiból megállapítható, hogy a megyei – később vármegyei – rendőr-főkapitányság és a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv két külön, egymástól független szerv. A megbízhatósági vizsgálat a közszférával szemben támasztott össztársadalmi követelménynek való megfelelést szolgálja, így az NVSZ nem csupán a hivatásos állományú személyek ellenőrzését hajtja végre, hanem mindenkiét, aki a Kormány vagy egy minisztérium irányítása, illetve felügyelete alá tartozó költségvetési szerv alkalmazottja. A vizsgálatot végzőt a jogosítványai végett helyezték el a rendőrség szervezetében, de az általános rendőrségi feladatokat ellátóktól teljesen elkülönülten. Az Rtv. 7/A. § (1) bekezdéséből és 7/C. § (1) bekezdéséből következően a megbízhatósági vizsgálat során feltárt jogsértés alapján fegyelmi vagy szabálysértési eljárás nem is indítható, a vizsgálatot érintett személy munkáltatójától függetlenül zajlik tehát a vizsgálat, arról előzetesen a munkáltató nem is tud. A feltárt jogsértés esetén nem munkajogi

szankciókat kell alkalmazni, hanem a bűncselekmény gyanújára utaló adat felmerülése esetén büntető feljelentést kell tenni. A megbízhatósági vizsgálat elvégzésére ugyan a rendőrség szervezetében létrejött külön szerv rendelkezik hatáskörrel, de az teljesen elkülönül az ellenőrzött (védett) állomány munkáltatójától. Jelen esetben annyi az azonosság, hogy a felperes munkáltatója is a rendőrség egyik szervezeti egysége, de megbízhatósági vizsgálatot számos olyan jogviszonyban lévő személlyel szemben is lehet folytatni, akinek a munkáltatója nem a rendőrség valamely szerve. A másodfokú ítéletből az következik, hogy amennyiben ezen szervek alkalmazottjaival szemben megbízhatósági vizsgálatot végeznek, és ez utólag az érintett tudomására jut, akkor az ebből eredő pszichés megterhelés miatt a vizsgálatról független munkáltató fog kártérítési felelősséggel tartozni.

[21] Ezen felül a másodfokú bíróság azon megállapítása is téves, hogy a motozás kényszerintézkedést az NVSZ rendelte el, valamint hogy az alperes mindvégig arra hivatkozott, hogy a megbízhatósági vizsgálat váltotta ki a felperes pszichés betegségét. A két intézkedést szükséges elválasztani egymástól, mivel az NVSZ feladata a megbízhatósági vizsgálat lefolytatásával, majd a büntető feljelentés megtételével lezárult. A perbeli esetben ennek megfelelően a nyomozást az NVSZ feljelentése alapján a Központi Nyomozó Ügyészség Szegedi Regionális Osztálya rendelte el, majd az eljáró ügyészség ítélte úgy meg, hogy szükséges a motozás elrendelése, és annak végrehajtásához a régi Be. 150. § (2) bekezdése alapján vette igénybe a nyomozó hatóságot. Ennek következtében a tényleges motozást valóban az alperesi állományba tartozó két személy hajtotta végre, azonban ők a nyomozati cselekményekben való közreműködés alatt nem álltak a munkáltató „utasítási alárendeltségében”. A másodfokú bíróság tévesen mosta egybe a megbízhatósági vizsgálatot lefolytató NVSZ-t és az alperest. Kérte értékelni azt is, hogy a felperes a motozással szemben nem élt jogorvoslattal, és felhívta a figyelmet arra is, hogy jelen esetben nem munkáltatói intézkedés történt, így szolgálati panaszról szó sem lehetett volna.

[22] A Hszt. 241. § (2) bekezdésében szabályozott mentesülési ok értékelésekor nyomatékka kérte figyelembe venni a KMK véleményben foglalt elveket. Kiemelte, hogy a működési kör és az ellenőrzési kör fogalmak elhatárolásának legfőbb ismérve az, hogy az ellenőrzési körbe azok a körülmények tartoznak, amelyekre a munkáltatónak ráhatása van, ezzel szemben a működési körbe azok, amelyekre a munkáltatónak még közvetett ráhatása sincs.

[23] A belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet (a továbbiakban: Együttes rendelet) 92. § (4) bekezdésében foglaltak alapján a nyomozó szerv az eljárási cselekményt akkor is az ügyész rendelkezései szerint teljesíti, ha a véleménye attól eltérő. Az alperesnek mint munkáltatónak ráhatása az ügyre nem volt, nem volt lehetősége sem a megbízhatósági vizsgálatot, sem pedig a büntetőeljárást befolyásolni.

[24] A felperes ugyan két mozzanathoz köti a munkáltató kárfelelősségét, azonban a bíróságnak jogilag értékelhető különbséget kell tennie a két esemény között. A szakértő a felperest érintő motozást azonosította a felperes megromlott pszichés állapotára visszavezethető olyan eseményként, amelytől kezdődően a felperes megküzdési mechanizmusa megbomlott és nem funkcionál megfelelően. Ez nem egy folyamatos állapotot feltételez, hanem tünetes és tünetmentes időszakok váltakozását, és nem nyerhet külön értékelést minden cselekmény, amely a tünetes állapotot kiváltja, így a felperes által hivatkozott későbbi munkáltatói ellenőrzés sem, mivel az csak fenntartja az állapotot. Mivel a motozás tekintetében a kimentés valamennyi konjunktív feltétele fennállt, az alperes kártérítési felelősség alóli mentesülését kellett volna megállapítaniuk az eljáró bíróságoknak. A katonai ügyészség által folytatott büntetőeljárás menetét az alperes nem tudta kontrollálni,

az előreláthatóságot pedig az utasítást adó szempontjából lehetséges értelmezni, amely a nyomozást folytató szerv volt.

[25] Nem fogadható el és okszerűtlen az az ítéleti következtetés is, mely szerint amennyiben az alperes nem tanúsított volna megszegyenítő és megalázó magatartást a motozás során, úgy a kár is elhárítható lett volna. Ezzel kapcsolatban kiemelte, hogy ha a felperes élt volna a jogorvoslati jogával a büntetőeljárás során, akkor annak megalapozottsága esetén a polgári jog szabályai szerint élhetett volna kárigénnyel. Amennyiben a büntetőeljárás során történt kényszerintézkedést, valamint a megbízhatósági vizsgálatot a munkáltató ellenőrzési körének lehet tekinteni a felelősség szempontjából, a jövőben számos védett szervnél előfordulhat, hogy a megbízhatósági vizsgálatot követően az ettől az eljárástól független munkáltatónak kárfelelőssége keletkezik a vizsgálattal vagy adott esetben a büntetőeljárásból kifolyólag keletkezett kárral kapcsolatban, holott az adott intézkedés ellen külön jogorvoslatot is biztosít a büntetőeljárás törvény. Ezen felül kérte értékelni, hogy jelen perben a büntetőeljárásban részt vevő rendőrök személye és az a tény, hogy ők az alperes alkalmazottai, elhatárolhatóak egymástól. A rendőrök nem az alperesi alkalmazotti minőségükben vettek részt az eljárásban és az, hogy a két tény egybeesik, csupán a büntetőeljárás rendelkezéseiből adódott.

[26] A jogerős ítélet összecszerúságával kapcsolatos érvelésének helyességét is vitatta az alperes. Érvelése szerint téves a másodfokú bíróság azon megállapítása, hogy az elsőfokú bíróság számítása a 10%-os egészségkárosodásnak megfelelő összeget tartalmazza. A felperes egészségkárosodása 30%-ban került megállapításra, ugyanakkor a munkáltatóra hárítható mértéket a szakértői vélemény 10%-ban határozta meg. A bíróság a munkaképesség-csökkenés előtti és utáni jövedelem közötti különbözet teljes egészét a munkáltatóra hárította, miközben az egészségkárosodásban csak részoki szerepe volt a pszichés betegségnek. A számítás során csupán a felperesnek kifizetett rehabilitációs ellátás szempontjából vette figyelembe a 10%-ot, és csak a rehabilitációs ellátás összegét arányosította a bíróság a 10%-nak megfelelően, és vonta le a különbözetből a megkapott összeget. Ez azonban csak egy rész-számítási tétel a számítási képletben. A megkapott összegek (443.037 forint és a havi 88.994 forint) így a felperes össz-egészségkárosodásának, azaz a 30%-nak feleltethetőek meg. Ezen összegeket a 10%-nak megfelelően szintén arányosítani kellett volna, ugyanis csak 10% tekintetében mondta ki a szakvélemény a szolgálati jogviszonnyal összefüggést.

[27] Ennélfogva a jogerős ítéletben elfogadott számítási levezetés hiányos, tekintettel arra, hogy a kapott végösszegeknél nem a 10%-ot, hanem a 30%-ot vette figyelembe, és azt nem arányosította. Amennyiben a rehabilitációs ellátást a bíróság a 10%-nak megfelelő arányosítással vette figyelembe a jövedelemből történő levonás során, úgy a végösszeg megállapításánál is el kellett volna végezni ezt az arányosítást. A megváltozott egészségi állapotból eredően ugyanis csak azon következmény vehető figyelembe a munkáltató terhére, amely a szolgálati jogviszonnyal összefügg. Az arányosítás végrehajtása esetén a 2019. augusztus 1-től 2023. február 28-ig terjedő időszakra az elmaradt illetmény összege helyesen 147.531 forint, míg a 2023. március 1-jétől megállapított járadék összege helyesen 29.635 forint lenne.

[28] Végezetül az alperes azt hangsúlyozta, hogy a bíróságok az indokolási kötelezettségüknek nem tettek eleget, az elsőfokú bíróság nem fejtette ki, hogy a sorsszerű megbetegedések mellett a felperes illetménykülönbözet összegének alperesre hárítása kapcsán mire alapította a döntését, illetve az alperesi érvelést miért nem fogadta el.

[29] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[30] A felülvizsgálati kérelem részben megalapozott, az alábbiak szerint.

[31] A Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 115. § (2) bekezdése szerint alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése alapján, a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között vizsgálta felül.

[32] A felperes a perben érvényesített kártérítés iránti követelését az alperes munkáltatói kárfelelősségére alapította. A rendvédelmi szerv kártérítési felelősségét szabályozó Hszt. 241. § (1) bekezdése értelmében a rendvédelmi szerv – az e Fejezetben foglaltak figyelembevételével – vétkességére tekintet nélkül teljes mértékben felel a hivatásos állomány tagjának a szolgálati viszonyával összefüggésben keletkezett kárért. A Hszt. 241. § (2) bekezdése szerint a rendvédelmi szerv mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt az ellenőrzési körön kívül eső olyan körülmény okozta, amellyel nem kellett számolnia és nem volt elvárható, hogy a károkozó körülmény bekövetkezését elkerülje vagy a kárt elhárítsa. A Hszt. 241. § (3) bekezdése kimondja, hogy nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amelyet a károsult vétkes magatartása idézett elő.

[33] A rendvédelmi szerv kárfelelőssége – hasonlóan a más jogállási törvényekben szabályozott munkáltatói kárfelelősségi szabályokhoz – objektív, azaz nem vétkességen alapuló felelősség. Az annak fennállásához szükséges azon feltételeket, hogy a hivatásos szolgálati jogviszonnyal okozati összefüggésben kár érte, a felperes az elsőfokú eljárás során bizonyította. A pszichés megbetegedés szolgálati kötelmekkel való összefüggését kimondó korábbi jogerős ítélet, valamint a jelen perben beszerzett kiegészített igazságügyi orvosi szakvélemény és a szakértők perbeli meghallgatása alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a felperes súlyosabb pszichés panaszai a motozás után kezdődtek (103.K.701.402/2020/47. számú jegyzőkönyv 3. oldal 1. bekezdés), és a gyógyszeres kezelést igénylő pszichés állapota háttérben ez a sérelem és az amiatti elhúzódó jogi procedura áll. A 2017. március 30-án elvégzett, a sportcélú munkaidőkedvezmény igénybevételével kapcsolatos alperesi ellenőrzéssel összefüggésben ismét jelentkező szorongásos panaszok poszttraumás stressz-zavarként voltak jellemezhetőek a korábbi munkahelyi traumatizáció képeinek visszatérése okán {SZKMB 109.K.27.415/2018/60. számú ítélet [54] bekezdése}. Mivel az alperes a felülvizsgálati kérelmében azt, hogy a felperesnek a szolgálati viszonyával összefüggésben kára keletkezett, nem érintette, az alperes Hszt. 241. § (1) bekezdése alapján fennálló munkáltatói kárfelelősségének elemei nem képezték a jelen felülvizsgálati eljárás tárgyát.

[34] Az alperes a jogerős ítéletet két okból támadta: egyrészt a kimentési ok [Hszt. 241. § (2) bekezdése] fennállását állította, másrészt a kárösszegezésével, annak arányosításával [Hszt. 244. §, 248-249. §] kapcsolatos vitatást tett. Erre figyelemmel a felülvizsgálati eljárás kereteit is ezek vizsgálata szabta meg [Kp. 115. § (2) bekezdés, 108. § (1) bekezdés].

[35] A felperes kártérítési követelésének jogalapját érintő mentesülési ok fennállásának megítéléséhez az eljáró bíróságok alappal indultak ki a KMK vélemény megállapításaiból, tekintettel arra, hogy azok a hivatásos szolgálati jogviszonyban is irányadóak, ezért vizsgálendő volt, hogy a felperes szolgálati kötelmekkel összefüggő pszichés megbetegedésének kiváltó oka olyan esemény volt-e, amellyel az alperesnek nem kellett számolnia, és elvárható volt-e, vagy sem, hogy a károkozó körülmény bekövetkezését az alperes elkerülje, vagy a kárt elhárítsa. A mentesülési ok fennállása tekintetében az alperest terhelte a bizonyítás.

[36] Az eljáró bíróságok az ellenőrzési körön kívüliség körében komplex módon, az eset valamennyi körülményét részletesen vizsgálva foglaltak állást. A jogerős ítélet azt valóban

tévesen tartalmazza, hogy az NVSZ rendelte el a motozás kényszerintézkedést, ennek a téves megállapításnak azonban az ügy érdemi elbírálására kihatása nem volt, mivel a másodfokú bíróság nem annak tulajdonított jelentőséget, hogy mely szerv kezdeményezte a kényszerintézkedést, hanem annak, hogy a motozást az alperessel jogviszonyban álló foglalkoztatottak hajtották végre. A régi Be. 150. § (2) bekezdése értelmében motozást az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság rendelhetett el, és ha a motozást az ügyész rendelte el, végrehajtásához a nyomozó hatóságot vehette igénybe. Az alperes által hivatkozott Együttes rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályai körében – a régi Be. 165. §-ához kapcsolódóan – nemcsak arról rendelkezett, hogy a nyomozó szerv az eljárási cselekményt akkor is az ügyész rendelkezései szerint teljesíti, ha véleménye attól eltérő [Együttes rendelet 92. § (4) bekezdése], hanem arról is, hogy a nyomozó hatóság vezetője, illetve a nyomozó szerv vezetője biztosítja a feltételeket ahhoz, hogy az ügyész a nyomozás során az ügyészségről szóló törvényben, illetve a Be.-ben meghatározott rendelkezési és felügyeleti jogát gyakorolhassa; továbbá felelős azért, hogy a nyomozásra vonatkozó ügyészi rendelkezéseket és utasításokat a nyomozó szerv határidőre, szakszerűen, hiánytalanul és törvényesen teljesítse [Együttes rendelet 92. § (1) bekezdése]. Erre figyelemmel attól függetlenül, hogy a motozást nem az alperes rendelte el, annak végrehajtása az ellenőrzési körébe tartozott, hiszen annak határidőre, szakszerűen, hiánytalanul és törvényesen történő végrehajtásáért az alperes felelősséggel tartozott. Emellett az Rtv.-nek a motozás végrehajtásakor hatályos 1. § (2) bekezdése 1. pontja szerinti feladata volt, hogy általános bünyügyi nyomozó hatósági jogkört gyakoroljon, és ennek megfelelően a régi Be. 36. § (1) bekezdése szerint is az általános nyomozó hatóság a rendőrség volt. A régi Be. 150. § (2) bekezdése alapján pedig az is megállapítható, hogy amennyiben a motozást az ügyész rendeli el, végrehajtásához a nyomozó hatóságot veszi igénybe, így az alperes ellenőrzési köre az ügyész által elrendelt motozás esetén e szabályok alapján is megállapítható. Nem eshet ugyanis a munkáltató ellenőrzési körén kívül az a tevékenység, amelynek végrehajtása jogszabály rendelkezése alapján a munkáltató feladatkörébe tartozik.

[37] Amint azt a KMK vélemény is kiemelte, ha a kárt a munkáltató ellenőrzési körébe eső körülmény okozta, a törvényben előírt további feltételeknek („nem kellett számolnia”, „nem volt elvárható”) nincs jelentősége. A munkáltató ebben az esetben a kártérítési felelőssége alól csak akkor mentesülhet, ha bizonyítja (együttes feltételként), hogy a kárt kizárólag a munkavállaló elháríthatatlan magatartása okozta. Ilyen állítása azonban az alperesnek a perben

nem volt. Rámutat a Kúria arra is, hogy a büntetőeljárás során rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségek igénybevételének elmulasztása nem akadályozza a munkáltatóval szembeni kárfelelősség érvényesítésének, ezért annak, hogy a felperes az alkalmazott kényszerintézkedéssel szemben nem élt panasszal, nem volt kihatása a perbeli kártérítési igényére. Mindezek alapján jogszerűen döntöttek az eljáró bíróságok akkor, amikor a Hszt. 241. § (2) bekezdésében meghatározott mentesülési szabályt nem találták alkalmazhatónak.

[38] A felülvizsgálati kérelemben megjelölt további jogszabálysértések a jogerős ítéletnek a kártérítés összegszerűségét – azon belül az alperesnek a felperes egészségkárosodásban való részoki szerepéhez való arányosítását – meghatározó rendelkezéseit érintették. A jogerős ítélet ezzel kapcsolatban az alperes „részletes számszaki levezetés nélkül” előterjesztett fellebbezésére hivatkozva az elsőfokú ítéletben rögzített indokolásból kiindulva döntött, és jogszabálysértést azért nem állapított meg, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a felperes egészségkárosodásának mértékével egyező „bázisadat” meghatározását az ítélet [57]-[60] bekezdésében részletesen levezette, ezúton jutott el a 30%-os egészségkárosodásig, amiből kiindulva a [61] bekezdésben szereplő számítással megállapíthatta a 10% egészségkárosodásnak megfelelő összeget. Az alperes a jogerős ítélet indokolását ebben a

körben a Pp. 346. § (4) és (5) bekezdésének megsértésére hivatkozással, a számítás levezetésének hiányosságát állítva támadta. Sérlemelte, hogy az elsőfokú bíróság csak a rehabilitációs ellátás összegét arányosította, a kiszámított jövedelemlétszámítás összegét nem, így figyelmen kívül maradt, hogy a szolgáltatási jogviszonnyal való okozati összefüggés a felperes 30%-os egészségkárosodásából csak 10% tekintetében állt fenn.

[39] A Kúria a jogerős ítéletnek a kártérítés összegszerűségére vonatkozó indokolását – összevetve az elsőfokú ítélet e körben adott indokolásával is – megállapította, hogy az alperes alappal hiányolta az általa viselendő jövedelempótló kártérítés kiszámításának részletes levezetését. Az elsőfokú bíróság valóban hosszasan indokolta az alperest terhelő fizetési kötelezettség számítási módszerét, de a számításhoz alapul vett adatokat a tényállásban nem rögzítette, és nem vezette le kellő részletességgel azt, hogy miként jutott a jövedelempótló kártérítés lejárt összegéhez (443.037 forint), mint ahogyan az sem követhető, hogy milyen számítás folytán határozta meg a 2023. március 1. napjától megítélt jövedelempótló kártérítés 88.994 forintos összegét. Az elsőfokú ítéletből kitűnik, hogy az elsőfokú bíróság a 2019. augusztus 1-től 2023. február 28-ig terjedő időszakra „tömbösítetten” számolt, azaz a teljes időszakra kiszámította azt az összeget, amely a felperest a korábbi beosztására figyelemmel megkeresett volna (16.049.912 forint), majd abból levonta azt az összeget, amelyet a ... Rendőrkapitányságon rendvédelmi igazgatási alkalmazottként megkeresethetett volna (14.769.000 forint), valamint az aikido edzőként ténylegesen megkeresett 120.000 forintot, és az így megkapott különbözet járadékokkal (18,5%) csökkentett összegéből helyezte levonásba a rehabilitációs ellátás nyugdíjjárulékkel csökkentett és személyi jövedelemadóval növelt összegének egyharmad részét; a 2023. március 1. napja után folyósítandó járadék tekintetében pedig az elsőfokú bíróság ítélete mindössze annyit tartalmaz, hogy annak számításakor a bíróság a 2023 januárjától folyósítandó 57.425 forint egyharmad részét vette alapul.

[40] A másodfokú bíróság ezt a számítást elfogadta a jogerős ítélet alapjául annak ellenére, hogy abból nem lehet logikusan következtetni arra, hogy az mely összegek alapul vételével, hogyan került kiszámításra, abban érvényesült-e, ha igen, miképpen a felülvizsgálati kérelemben – és már az alperes által benyújtott fellebbezésben is – hiányolt arányosítási követelmény. Az megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a rehabilitációs ellátás összegének csak egyharmad részét vette figyelembe, mint levonandó összeget, a teljes időszakra járó különbözet számításakor ezt az arányosítást – annak indokolását nem adva – nem végezte el, így az elvégzett számítás hiányos volt. Erre figyelemmel az alperes megalapozottan kifogásolta az összegszerűség tekintetében a másodfokú bíróság – és az elsőfokú bíróság – indokolási kötelezettségének a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (4)-(5) bekezdésének a megsértését.

[41] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítélet jogalapja körében a Kp. 115. § (2) bekezdése és Kp. 99. § (3) bekezdése szerint irányadó Kp. 86. § (3) bekezdése alapján közbenső ítélettel döntött, és e körben a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (2) bekezdése alkalmazásával hatályában fenntartotta; az összegszerűség vonatkozásában a másodfokú ítéletet – a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja szerint – hatályon kívül helyezte, és az ügyben eljárt másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.

[42] A megismételt eljárásban a másodfokú bíróság az alperes fellebbezése alapján eljárva – annak korlátait is figyelembe véve – köteles megvizsgálni, hogy helytálló-e az a fellebbezési kérelem, mely szerint a jövedelempótló járadék lejárt összege 147.531 forint, a 2023. március 1-jétől járó jövedelempótló kártérítés összege pedig 29.635 forint. Ennek eldöntéséhez azt az időszakot, amíg a felperes nem részesült rehabilitációs ellátásban (2019. augusztus 1-től 2020. október 27-ig) mindenképpen el kell különíteni attól az időszaktól, amikortól a felperes ezt az ellátást kapta (2020. október 28-tól 2023. február 28-ig). Ez utóbbi

időszak tekintetében a járadékigény a felperest megillető illetményjövedelmek és a rehabilitációs ellátás változásának (emelésének) időpontjára is figyelemmel kell lenni, csak ezek figyelembevételével lehet dönteni a havonta rendszeresen járó jövedelempótló járadékigény megalapozottságáról. A számítás során – a kártérítési felelősség jogalapja körében már hivatkozott KMK véleményt is megfelelően alkalmazva – akként kell meghatározni a felperesnek járó jövedelempótló kártérítés összegét, hogy az igazodjon a szakvélemények azon megállapításához, mely szerint a felperes egészségkárosodásából a felperes pszichés megbetegedés alapján megállapított 10%-os egészségkárosodás áll a szolgálati kötelemekkel összefüggésben.

A döntés elvi tartalma

[43] *I. Nem eshet ellenőrzési körön kívül az a tevékenység, amelynek végrehajtása jogszabály rendelkezése alapján a munkáltató feladatkörébe tartozik, ezért ebben az esetben a munkáltató nem mentesülhet az objektív kárfelelőssége alól.*

[44] *II. Az ítélet indokolása nem felel meg a Pp. 346. § (4)-(5) bekezdésében előírt követelményeknek, ha a tényállást és a jogi indokolást összevetve abból nem vezethető le, hogy a bíróság a jövedelempótló kártérítés összegét miként számította ki az arányosítást miért csak egyes (rehabilitációs) ellátás tekintetében alkalmazta.*

Záró rész

[45] A Kúria a hatályon kívül helyezésre – valamint az ítélet közbenső jellegére – figyelemmel a felülvizsgálati eljárásban feljegyzett illetéket és az alperes által felszámított felülvizsgálati eljárási költséget a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 110. § (3) bekezdésének megfelelően – a Kp. 35. § (1) bekezdése alapján irányadó Pp. 80. § és 82. § (3) bekezdése, valamint az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése szerint – csupán megállapította, annak viseléséről az új határozatot hozó bíróságnak kell döntenie arra is figyelemmel, hogy az alperes felülvizsgálati kérelme a jogalap körében eredményre nem vezetett.

[46] A közbenső ítélet elleni további perorvoslat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

[47] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése által alkalmazni rendelt Kp. 99. § (3) bekezdése értelmében irányadó Kp. 77. (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[48] Budapest, 2024. október 22.

Dr. Farkas Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Bérces Nóra s.k. előadó bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Sugár Tamás s.k. bíró, Dr. Ujhelyi-Gyurán Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő